

SELEKTIV HJORTBESKATTNING

– Exempel på hjortar som kan fällas och sådana som får bli äldre

Vitsvanshjortars horn växer betydligt varje år fram till cirka 4½ - års ålder då hjortarna blir fullvuxna. Hur mycket hornen växer beror bland annat på näringstillgång och genetiska anlag. Hornen kan användas som indikatorer för selektiv beskattning.

Avsikten med selektiv hjortbeskattning är att öka andelen fullvuxna hjortar i beståndet.

Selektiv beskattning av hjortar kan göras enligt två huvudprinciper. Antingen görs den utgående från varje enskild åldersklass eller så delas hjortarna in i åldersgrupper. Den förstnämnda metoden förutsätter att jägarna med säkerhet kan åldersbestämma varje enskild åldersklass för att därefter avgöra om djuret uppfyller givna kriterier för respektive åldersklass, för att kunna fällas. Kunskaperna i åldersbedömning gör att indelning i åldersgrupper vanligen fungerar bättre.

Indelningen som här presenteras är i åldersgrupperna ½ år, 1½ år, 2½ – 3½ år och ≥ 4½ år. Den selektiva hjortbeskattningen som här presenteras bygger på att väl utvecklade 1½-åringar och 2½ – 3½-åringar får bli äldre.

Det kan vara svårt att avgöra en hjortkalvs kroppsstorlek. Små hjortkalvar fälls framom stora hjortkalvar, men i praktiken begränsar sig selektiv beskattning i den här åldersgruppen till hur stor andel hjortkalvarna utgör av samtliga fällda vitsvansar av hankön.

För att den selektiva hjortbeskattningen ska kunna ge resultat, bör den genomföras enligt exakt samma principer av alla jägare i ett tillräckligt stort område.

I ett område där storleken på enskilda hjortars hemområde är omkring 4 000 hektar, behövs ett förvaltningsområde omfattande ungefär 150 000 hektar.

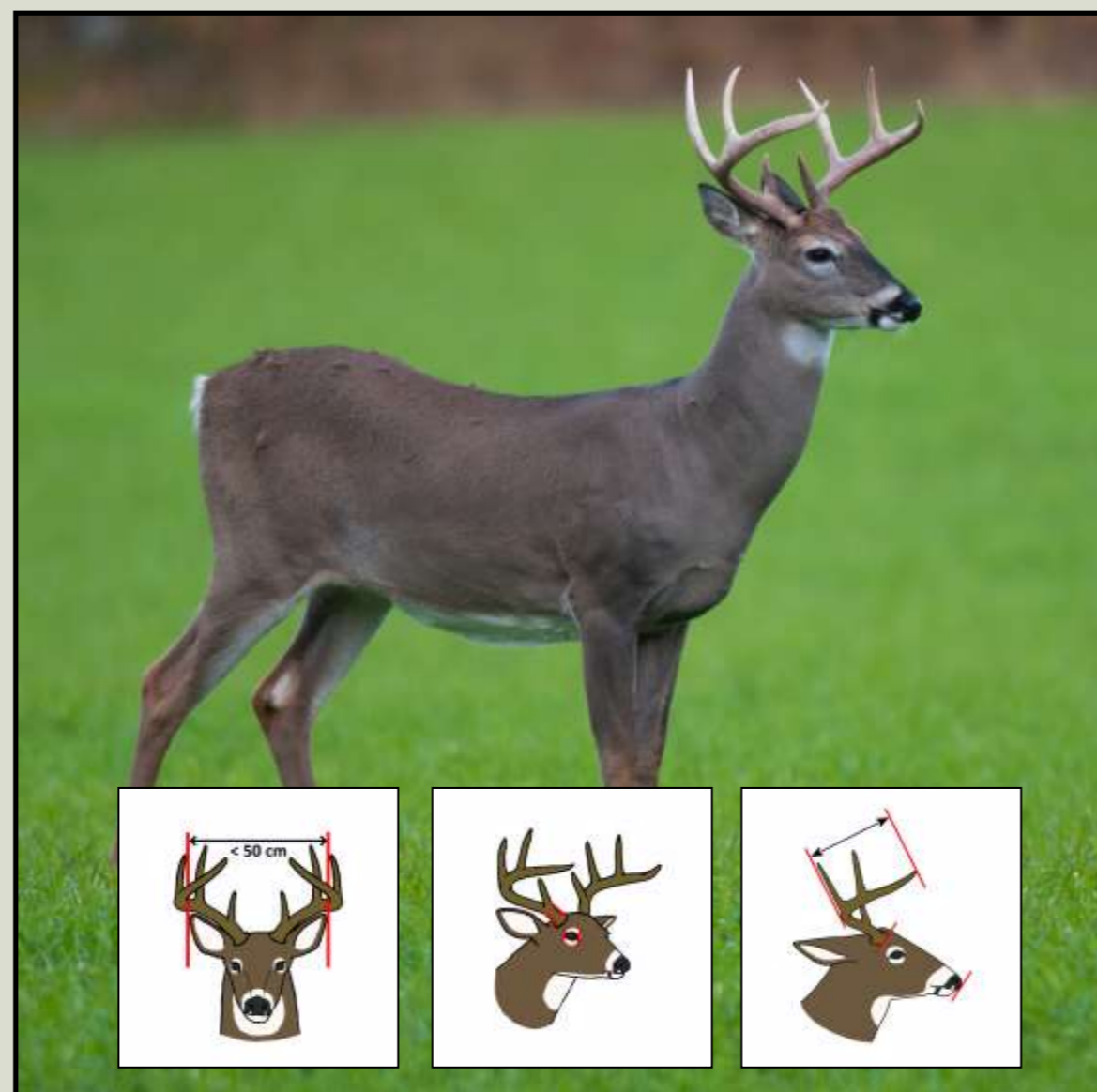
Ju högre vitsvansstammens täthet är, desto mindre är djurens hemområden och desto mindre förvaltningsområde behövs.

Enskilda små jaksällskap kan inte tillämpa egna beskattningsprinciper i och med att deras vitsvansar är gemensamma med grannarnas. En jägare som låter en hjort passera för att bli äldre, bör kunna lita på att de andra jägarna i hjortens hemområde gör lika.

Hjortar som inte fälls

En 1½-årig hjort med 6 taggar som får bli äldre. Ungefär hälften av de 1½-åriga hjortarna har 4 – 10 taggar och de har oftast en slaktvikt på 44 – 47 kg.

En hjort i åldersgruppen 2½ – 3½ år som får bli äldre.

Hjortar som inte fälls är väl utvecklade 1½-åringar och alla 2½ – 3½-åringar. Dessa får bli äldre.

Det betyder i praktiken att hjortar med båda hornhalvorna förgrenade får bli äldre om hornens inre bredd är < 50 cm, om hornhalvans längd är < 54 cm eller om rosenstångens omkrets är < 12 cm.

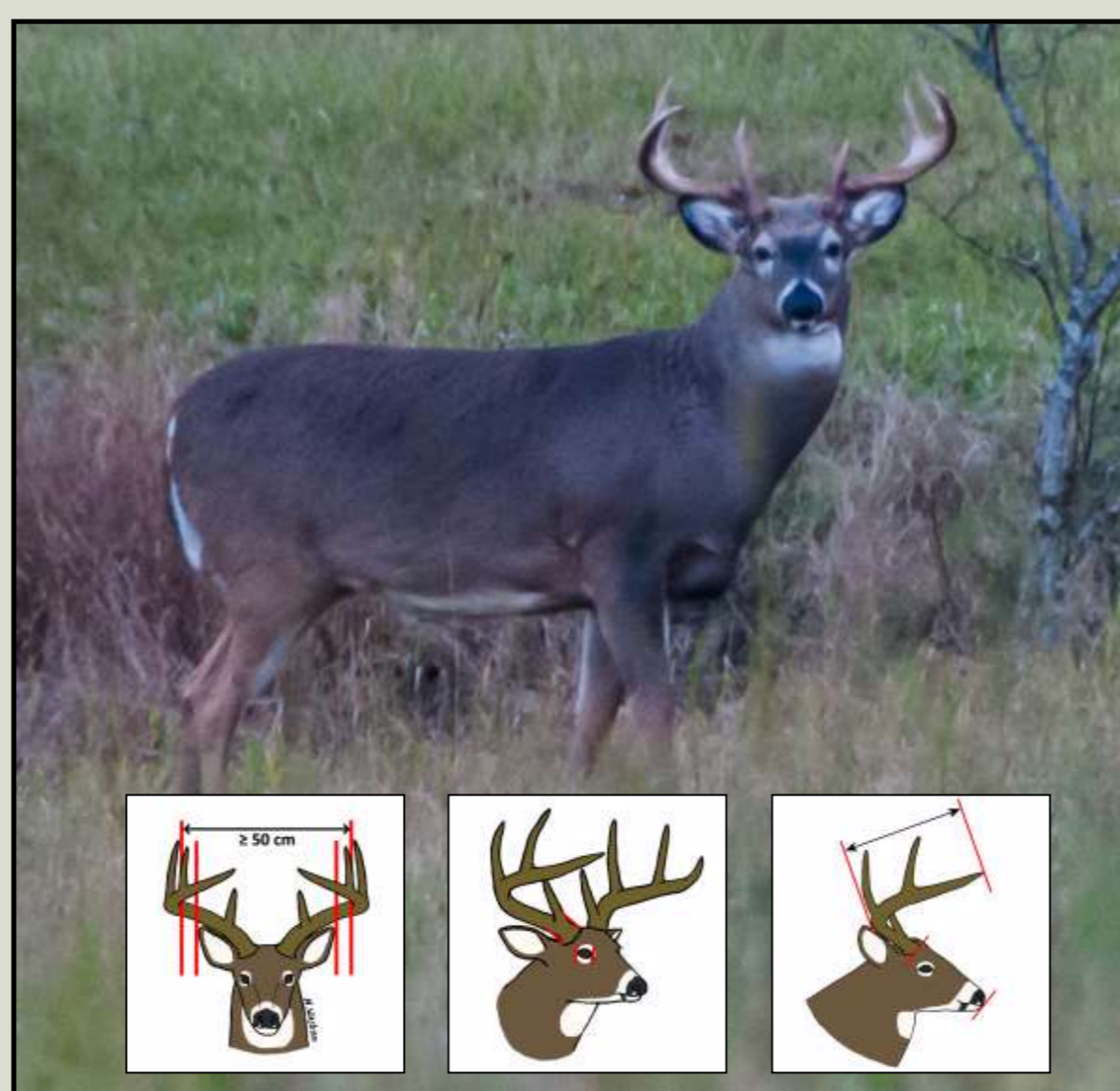
Under praktisk jakt känns dessa hjortar igen på att hornens inre bredd är mindre än öronens bredd sammanräknad med båda ögonens bredd. Alternativt är rosenstångens bredd mindre än ögats bredd. Om hornhalvans från sidan sett raka och framåtpåkande del är kortare än avståndet från hjortens nosspets till rosenkranen, är hornhalvans längd ofta < 54 centimeter.

Mot slutet av jaktsäsongen kan en del av hjortarna ha fällt hornen. Hjortar som fällt hornen fälls inte, eftersom det omöjliggör selektiv hjortbeskattning.

Hjortar som kan fällas

En 1½-årig hjort med två taggar som kan fällas. Av de 1½-åringa hjortarna har ungefär hälften endast 2 – 3 horntaggarna och de har vanligen en slaktvikt på 40 – 43 kg. I grova drag hälften av de vuxna hjortarna som ska fällas (≥ 1½ år) kan vara hjortar med 1 – 3 taggar.

En hjort i åldersgruppen ≥ 4½ år som kan fällas. Ungefär hälften av de vuxna hjortarna som ska fällas (≥ 1½ år) kan vara fullvuxna hjortar (≥ 4½ år).

Hjortar som kan fällas är svagt utvecklade 1½-åringar och fullvuxna hjortar (≥ 4½ år).

Det betyder i praktiken att hjortar som har åtminstone ena hornhalvan oförgrenad kan fällas. (Alltså hjortar med 1 – 3 taggar.)

Även hjortar som har horn med en inre bredd på ≥ 50 cm, eller om hornhalvans längd är ≥ 54 cm eller om rosenstångens omkrets är ≥ 12 cm kan fällas.

Under jakt kan dessa kännas igen om hornens inre bredd är större än öronens bredd sammanräknad med båda ögonens bredd. Ett annat tecken är att rosenstångens bredd är större än ögats bredd. Om hornhalvans från sidan sett raka och framåtpåkande del är längre än avståndet från hjortens nosspets till rosenkranen, är hornhalvans längd ofta ≥ 54 centimeter.

Läs mera om selektiv hjortbeskattning i till exempel *Jaktledarens grundkunskaper – Vitsvansviltets biologi*.

Selektiv hjortbeskattning där väl utvecklade 1½-åringar och alla 2½ – 3½-åringar är fredade, innebär att det varje år under vitsvansviltets brunsttid finns många flera fullvuxna hjortar, jämfört med om hjortbeskattningen är icke-selektiv. Det gynnar vitsvansens naturliga brunstbeteende. För jägarna innebär sådan här selektiv hjortbeskattning att många vitsvansar med hög slaktvikt kan fällas, samtidigt som många vitsvansar med stora horntröfeer kan fällas.

OBS! Dessa exempel visar endast grova riktlinjer. Lokala skillnader förekommer, så hur vitsvansar utvecklas i det egna förvaltningsområdet bör studeras utgående från fällda vitsvansars kända ålder.